

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 1.

ZATERDAG 7 JANUARI 1928.

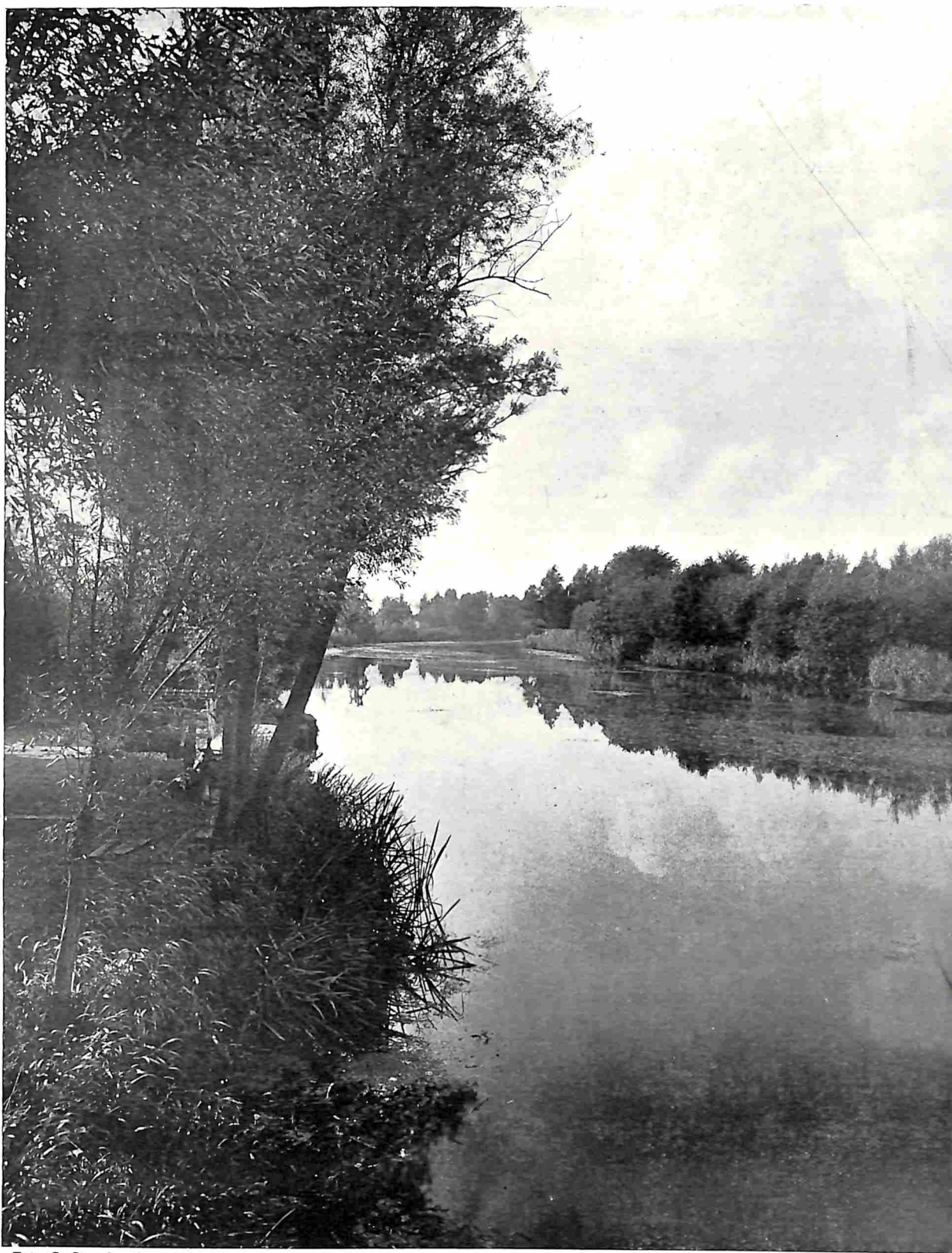

Foto C. Steenbergh.

DE GIESSEN BIJ NEDER SLINGELAND, GEZIEN VAN DE PINKEVEERSCHE BRUG.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE STRAAT VAN DE FLUITSPEELSTER, DOOR H. DE VERE STACPOOLE (I)	BLZ. 2
SNEEUW (GEDICHT), DOOR B. A. M.	BLZ. 3
OM EN BIJ DE GIESSEN (GEÏLLUSTREERD), DOOR RO VAN OVEN (I)	BLZ. I, 4—7
HET DRAMA IN DE SLOOT, DOOR PASTOR	BLZ. 7
DE „CASA DEL GRECO" TE TOLEDO (GEÏLLUSTREERD), DOOR T.	BLZ. 8
DE EUROPEESCHE LOS (GEÏLL.), DOOR DR. H. VAN CAPPELLE	BLZ. 8—9
BIJ DE DIEREN. JACOB KRAKELKRAS, DOOR MANFRED KYBER. Vertaling van M. P. DIAMANT-DE VRIES	BLZ. 9
DE WILDE KAARDEBOL (GEÏLL.), DOOR J. VIJVERBERG	BLZ. 10
HET „INDISCHE GIETHOORN" (GEÏLLUSTREERD), DOOR P. ROORDA	BLZ. 10—11
IN HET RIJK DER STILTE. EEN VREEMDELING IN DE VRIJE NATUUR, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (6)	BLZ. 11
DE ZOOGENAAMDE TEMPEL VAN SINAWARA IN HET ZION NATIONAL PARK (NOORD-AMERIKA), ILL.	BLZ. 12

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

De Straat van de Fluitspeelster

1) DOOR H. DE VERE STACPOOLE.

EERSTE DEEL.

DE MARKT.

EERSTE HOOFDSTUK.

ZONSOPGANG.

DE maan was onder den horizon verdwenen en de boot, door een kalmen westenwind voortgedreven, huppelde licht als een vogel over de golven. Het getij en de wind werkten samen, en het groote zeil doorsneed met zijn zwarten driehoek het met sterren bezaaide uitspannel.

In het Noorden wees een vage vlek het land aan. Simon de visscher had gedurende den nacht geluk gehad: de boot was zwaar beladen met visch. Zeehanen, sardijnen en zee-grondelingen lagen door elkaar in den waterbak vóór den mast: hij kon ze zien glinsteren als de achterstevan werd opgeheven en het sterrelicht ze bescheen en zilveren strepen over ze trok.

Aan de voeten van den ouden man, bij den stuur-riem, lag wat leek een pakje kleeren te zijn, maar in werkelijkheid een jongen was en wel Pheidon. Pheidon, de schreeuweeljk van den Piraeus ¹⁾, de steenenwerper, de kwâjongen, die als een kabouter op je boot kon klauteren en de tuigage bederven, niet uit boosaardigheid maar uit speelzucht; Pheidon, opgerold als een zee-egel, en snurkend.

1) havenstad van Athene, op 2 uur gaans afstand gelegen.

¶ Zijn hoofd rustte bijna op zijn knieën en zijn vuisten waren gesloten alsof hij den slaap stevig vasthield. Even te voren hadden de sterren den oostelijken hemel bereikt en nu, in een ondeelbaar oogenblik, werden de flauwste sterren uitgedoofd.

Simon bewoog zich even en raakte Pheidon met zijn voet aan; de jongen ontwaakte, strekte zijn lichaam, rekte zich uit en ging rechtop zitten.

Terzelfder tijd trok de stuurman aan het touw, dat voor stang dienst deed en trok den stuur-riem opzij. De boot, van richting veranderend en koers zettend naar het land, versnelde haar vaart nu de wind het zeil deed zwellen, en de golfjes der weerstrevende zee klotsten luider tegen den boeg, snelden ruischend langs de planken midscheeps en eindigden sissend achter het scheepje.

„Zij praat van het strand", zei Pheidon, nog op den bodem van de boot zittend, met zijn kin op het stuurboord en zijn oogen op het water.

„De zee — de zee — de onontgonnen zilte zee

Zij ligt achter ons, de zee.

Roei, snel, zeil snel voor den ochtendwind.

Toon ons, Poseidon ¹⁾, het strand".

Hij neuriede het oude scheepslied van den Piraeus, het lied der visschers, die hun zeilen spreiden voor den wind, het lied, dat de roeiers der oorlogs-triremen ²⁾ mompelen, als zij het schip van de landingsplaats roeien vóór de eerste vogel-tonen van de fluit de maat aangeven voor de riemen.

Toen kroop hij naar de voorplecht en bleef daar, nog steeds neuriënd, zitten uitkijken naar iets ver weg.

Er was iets in de diepten van het water, een lichtend iets alsof de dageraad zou opstijgen van onder de zee; de sterren trokken trillend weg en verdwenen daar waar het Oosten een venster had geopend in het oneindige en de onbegrensde ruimte; de wind was plotseling opgestoken, de zang der golfjes was luider geworden, de boot helde heerlijk over vóór den wind en dook dieper neer in de zee, zoodat het schuim over de verschansing sloeg en over de zilveren, zout-riekende lading.

Toen dook als een zwarte wolk, die zich vormde in het vage wonderlicht dat de wereld vervulde, langzaam een kaap ter linkerzijde op; en toen veranderde de wolk in een voor-gebergte, scherpomlijnd en donker, en het vage in de verte vertoonde zich als land. Nauw geziene heuvels teekenden zich duidelijker af tegen den horizon, en naarmate hun om-trekken scherper werden, begon de lucht achter hen helderder te glanzen in lichtend blauw.

Nu werden de beweging en het leven der golven merkbaar; het leek alsof het onzichtbare penseel van een ijverig schilder aan het werk was; en nauwelijks hadden de golven iets getoond van hun blauwheid en bewegelijkheid, of een brokkelige lijn dicht bij het strand meldde aan het oog: „Hier ligt een stad". Als bij tooverslag, als opgeroepen door die vage lijnen, sprak de stad: „Aanschouw mij!" en ternauwernood had de stad gesproken of de zon legde een vinger op de verwijderde heuvels van Attica ³⁾.

Toen de heuvels in gloed stonden, ontgloorde een ster in den blauwen hemel boven de stad.

Daar had Pheidon naar uitgekeken. De speerpunt van Athena, de strijdster, die den Acropolis ⁴⁾ bekroonde, had den eersten zonnestraal opgevangen; en toen deze door de kunst geschapen ster zichtbaar werd, vervulde de pracht en schittering van den ochtendstond het azuren firmament. Toen, bijna alsof er een sluier was neergetrokken, rees het verwijderde, groote standbeeld voor aller oogen op en werd — de eene tempel na den andere — de Acropolis zichtbaar.

Nu had de Pnyx ⁵⁾ het licht opgevangen, en nu de Areopagus ⁶⁾ ten westen van den Acropolis; en toen, plotseling, alsof de wind uit de zee de schaduwen had verjaagd, doemden het puntige dak van het Odeon ⁷⁾ op, de tempel van Dionysus, de tempel van Zeus Olympius bij de poort van Mystae, en de tempel van Artemis ⁸⁾ bij de Itonische poort, de Acropolis van de Propylaeën ⁹⁾ tot de oostelijke Pelagische muren

1) lat. Neptunus. 2) trirem-galei met drie rijen roeiers boven elkaar. 3) Attica, een der acht landschappen van Hellas, waarvan Athene de hoofdstad was. 4) letterl. hooge stad; daar bevonden zich de citadel, de Propylaeën en het Parthenon. 5) terras waar de volksverzamelingen werden gehouden. 6) zetel van het hoogste gerechtshof van Athene. 7) plaats waar de wedstrijden voor muziek en dichtkunst werden gehouden. 8) lat. Diana. 9) breede zuilengangen die den ingang der tempels vormden; die van A. waren de beroemdste.

van het Parthenon ¹⁾ tot de sneeuw-blanke marmeren trappen, en verscheen dit alles duidelijk en levend in het verblindende zonlicht. Toen weerkaatste de zee den zonneglans, en Pheidon zag Phalerum en de havenstad van den Piraeus, en nu lag het gansche wonderschoone schouwspel van de verafgelegen purperen Hymettus tot de fonkelende zee uitgespreid onder het heldere, teedere blauw van een onbewolkten, stillen dag.

De boot, die naar het strand ijde, scheen door de eerste aanraking van het zonlicht tot leven gewekt te zijn en helde sterker over onder den krachtigen wind; de gansche wereld, de verre heuvels, de schitterende stad en de blauwe, huppelende golven lachten Pheidon toe.

Hij kon nu de bootenhuizen van den Piraeus zien over het water en de witte marmeren steigers van de haven; andere booten kwamen van de vischvangst thuis, maar, niet-tegenstaande het gewicht harer lading, was Simon's boot de eerste.

De jagende bries, de dansende golfjes, de groote warme hand van de zon die op de rechter wang van den jongen rustte, deden den schreeuwelelijk van den Piraeus voor het oogeblik de nietige dingen vergeten, zelfs den schitterenden buit van visch, terwijl de ziel in hem — voor zoover hij er een had — danste en genoot met de golven en de bries en den glans van den morgenstond.

Toen zij naderbij kwamen, voer een strijd-trireem tegen den wind zee-waarts.

„De zee — de zee — de onontgonnen zilte zee

Zij ligt achter ons, de zee.

Roei snel, zeil snel voor den ochtendwind,

Toon ons, Poseidon, het strand.”

Pheidon neuriede het lied toen hij de groote galei naderbij zag komen. Voortgedreven door haar riemen, zou zij ze aan stuurboordzijde passeeren op een steenworp afstand. Zij had haast, want al de drie banken met roeiers waren in actie, en op een afstand gezien leek zij log, monsterachtig, langzaam over de golven kruipend op ontelbare pooten; maar toen zij naderde, hoorde Pheidon haar stem, een gekreun, diep, trillend en treurig, het gekreun der riemen. Het witte schuim spatte op voor de plecht, en deze schitterde fel in de zon en zonk dan weer neer, met een zachte beweging deinend op het getij; het zonlicht terugkaatsend van het touw dat haar omgordde tot haar metaalbeslag, terwijl de driedubbele rijen riemen het water tot sneeuw karnden. Nu kon Pheidon het „op-öop!” der roeiers hooren, en het slaan en stampen der roeispanten, vermengd met het gekraak van ongelooid leder in de scheehouten, het neervallen en waterklieven der riem-bladen, en boven alles uit de vogel-tonen van de fluit, die de maat aangaf voor de roeiers.

Maar niettegenstaande al die geluiden leek zij, toen zij de kleine, deinende visschersboot passeerde, woest en verlaten als de oorlog zelve; haar weg zoekend over de ochtend-zee naar een geheimzinnige bestemming en een breed, woelig pad van schuim achterlatend.

„O Pheidon — hond — droomer!”

De havenmonding lag open en vlak bij hen; het groote zeil klepperde heen en weer; Simon had zijn stuur-riem binnen gehaald, en Pheidon, dadelijk tot zijn taak terugkeerend toen zijn vaders stem hem in de ooren klonk, hielp het zeil reven. Toen namen zij de riemen ter hand en roeiden de boot de haven in.

De Piraeus heeft drie havens: de Groote Haven, de Haven van Zea ²⁾ en de Haven van Munychia ³⁾. Zij voeren de Groote Haven binnen, want hier mochten krachtens verlot van de Admiraliteit, de visschersbooten aan een der steigers hun lading lossen, daar deze haven het dichtst bij den bemuurden weg lag, die naar het op vier mijlen afstand gelegen Athene voerde.

Hier is het water blauw door zijn diepte en het is een wonderschoon kleurenbeeld, dat stille watervlak, beschermd tegen den wind. Men kon er de oorlogsschepen zien met ingehaalde riemen, terwijl ze hun beschermende touwgordels tegen de kaden schuurden, de bootenhuizen waar het druk toe ging; en de wind voerde het geluid mee van de hamerslagen op de scheepswerven, de kreten der matrozen, het gezang der visschers, het schreeuwen der jongens die er te allen tijde rondzwierven en het gekrijsch der witte meeuwen die steeds op

de vischvangst waren. Nergens anders kon men zulk een haven zien, noch zooveel schepen bijeen, noch zulke geweldige verdedigings-werken, noch zooveel schoonheid van kleur, vreugde van geluid en lachen van licht; het leek wel dat zelfs de meeuwen er blanker waren dan ergens anders, levendiger en belister in hun bewegingen, alsof ze wisten dat ze rondvlogen onder bescherming van die hemelsche godin Athena, de Strijdstster.

Pheidon en de oude man roeiden over de rustige oppervlakte van de haven naar de visschers-kade. De eerste visschersboot van den ochtend was een gebeurtenis: leeglopende jongens, matrozen van de zeemacht, grijsaards wier tijd van arbeiden reeds lang achter hen lag en die als krekels voor den dag komen om zich te warmen in de zon, vrouwen die visch komen koopen en vischhandelaren van de markt van den Piraeus, allen verdrongen zich lachend en babbelend om den steiger; de jongens, waaronder velen naakt, lieten hun schrille stemmen uitklinken boven de menigte. Pheidon hoorde zijn eigen naam roepen met benijdenden spot, maar de schreeuwelelijk van den Piraeus, de rumoerigste jongen van de havenstad, bleef zwijsend zitten roeien.

Eerst toen de boot gang genoeg had en Simon zijn riem als stuur gebruikte, keerde de jongen zich om, zoodat zijn gezicht naar de menschenmassa gekeerd was.

„Eerste visschersboot binnen, zwaar beladen met visch!”

Terwijl hij dit uitriep, boog hij zich bliksemsnel, greep een weekdier zoo groot als een sinaasappel, wierp het in het gezicht van den voorste der schreeuwende kwajongens, en het volgende oogenblik sprong hij als een bal op de kade en vergat zoowel te lachen als te antwoorden, zoo druk had hij het met het vastmaken van het boot-touw, dat zijn vader hem toewierp. Toen hij daarmee gereed was, was zijn werk afgelopen: met het verkoopen van de visch bemoeide hij zich niet; zijn leelijk, flink, zomersproetig gezicht lag in een zoo ernstigen plooi als hij er met mogelijkheid in leggen kon, terwijl hij, zonder acht te slaan op de jongensbende om zich heen, naar alle kanten in de menigte rondkeek alsof hij iets zocht, dat hij niet kon vinden. Hij keek uit naar zijn ontbijt.

TWEDE HOOFDSTUK.

ZEEHAAN VOOR DE MARKT.

Toen hij zoo rondkeek, zag hij in de verte zijn broertje Cleon. Het kind was, met de mand in de hand, zoo juist uit de Straat van Zea op de kade gekomen; hij had Pheidon bemerkt en liep lachend naar hem toe, in het volle zonlicht, terwijl de zoele wind zijn krullen opblies en zijn kleurige tunica deed fladderen — een opwekkend figuurtje, frisch als de bries en vroolijk als de ochtendstond.

„O, jij —,” riep Pheidon uit, terwijl hij hem de mand afnam. Ieder verwijt, dat hij van plan was het lachende kind toe te voegen, verstomde, toen hij den inhoud van de mand zag, de vijgen en het roggebrood en het stuk kaas, alles met bladeren afgedekt, die hij links en rechts wegsmeet toen hij zich op een steenen balk neerzette, met de mand naast zich.

Onder het eten keek hij er naar hoe de visch aan wal werd gebracht en op de kade werd geworpen; de zeehanen, de baarzen en de veelkleurige naamlooze visschen van de Middellandsche en Egeïsche zeeën. (Wordt vervolgd).

SNEEUW.

Zacht kwam de sneeuw uit grijze lucht gezegen
En vlijde zich op 't kwijnend weidegras,
Op 't vaalgrauw ijs, bevloerend vliet en plas,
En stoof in wolken langs de stille wegen.

Heur vlokken vlogen vlug als vlinders, stegen
En daalden weer; heur kleed omhulde alras
De wouden, waar ééns lied en loover was,
Maar nu, op 't naakte hout, de zangen zwegen.

Toen blonk alom in smetteloosheid puur
De witte wade en bleef heel de aard bedekken
In grootsche pracht — een doodskleed der natuur,

Als kon geen zon ooit meer ten leven wekken
Wat nu aan 't oog zich wreedlijk moest onttrekken,
In Lente's lang-verbeid opstandingsuur.

B. A. M.

¹⁾ tempel, aan Athena (Minerva) gewijd; (v. *Parthenos*, de maagdelijke). ²⁾ Ceos, een der Cycladen. ³⁾ een der havensteden van Athene.

Foto C. Steenberg.

DE NOORDELOOS BIJ DEN WEG NAAR MEERKERK.

OM EN BIJ DE GIESSEN.

EINDELIJK was 't ervan gekomen. Hoelang tevoren erover gesproken was, ik herinner 't me niet meer, maar 't plan was reeds zoolang uit mijn herinnering teruggeweken, dat ik mezelf niet eens de moeite had genomen nauwkeuriger geografische onderzoeken te beginnen, om eenigszins op de hoogte te zijn, vóór ik in den Alblasserwaard terecht zou komen. ☼ Totdat op een avond een telefoontje me opschrikte, me uit de vergetelheid wekte. „Morgen gaan we met het Fordje: om half tien komen we U halen”. ☼ Ik was zoo goed niet, of om half tien stond ik gereed en gekleed het Fordje af te wachten, in weerwil van de zéér egaal grijze lucht, die, meer dan de helderste zonneschijn, de groote stad met den buiten vereenigt en tesamenbindt. Eindelijk om kwart over tien stond het Fordje voor de deur, met den fotograaf, zijn omvangrijk werk-materiaal en zijn helpertje, dat zich met beperkter ruimte tevreden stelde. ☼ De eigenaar-chauffeur was uiterst optimistisch gestemd. „O, voor den eten komen we royaal klaar Het weer houdt zich stellig goed, het klaart best op” Eenigszins critisch, maar volkomen juist, constateerde de fotograaf, dat er juist een druppel viel. „Voor we in Utrecht zijn, straalt de zon. De wind draait naar het Oosten” ☼ We onderwierpen ons allen met min of meerdere blijmoedigheid aan ons lot, en met een rustig gangetje trokken we op verovering van den ons volkomen onbekenden Alblasserwaard uit. Wel had de chauffeur aardrijkskundige voorstudies gemaakt en was de weg van Amsterdam naar Utrecht hem uit ervaring bekend, maar het wil nog iets anders zeggen door een bekend polderland met niet al te smalle wegen te rijden, dan te trachten je een weg te banen door een wijde oneindigheid langs wegen, die duidelijk te kennen geven niet van auto's, zelfs niet van fietsen te willen weten. Maar de aanvang was naar behooren. ☼ Langs Duivendrecht, met zijn twee-getorend kerkje, een baken voor

wandelaars en roeiers, langs de bloemrijke tuintjes van Abcou, keurig uitgemeten langs den Angstel, waarvan de sprookjesallure altijd opnieuw veroverd, tuften we in matig-snelle vaart langs den breeden Vecht-rijweg, waar nog de 18e-eeuwsche patriciërs hun schimmen laten dolen, naar Utrecht, voor den Amsterdammer het einde der bewoonde wereld, waarachter het groote onbekende een aanvang neemt. Het groote onbekende, waarvoor de fotografische apparaten waren gemobiliseerd ☼ En het regende Zachtjes, zachtjes, wat harder, nog wat harder, heel hard, totdat de kap moest worden opgezet Nog niet hard genoeg, om de zijstukken op te trekken, een min of meer gecompliceerde bezigheid, welke bovendien ieder uitzicht zou hebben ontnomen. En daarvoor waren we toch uitgegaan. ☼ Na Utrecht kregen we vast een voorproefje, van wat de Alblasserwaard zou brengen. Wat den stedeling hier in ons vaderland zoo buitengewoon opvalt, is het enorme verschil tusschen, wat we dan het platteland believe te noemen en de groote stad. In de stad ontkomen we nooit aan het onweerhoudbare tempo, dat ontegenzeggelijk onze zenuwen op hevige proef stelt, maar ons toch intens doet gevoelen, hoe we staan in de hoogspanning van het leven. Wat niet beteekent, dat deze hoogspanning buiten de groote stad niet aanwezig is, maar ze is minder direct, minder daadwerkelijk ook. ☼ Zoo werden we buiten Utrecht al dadelijk gepakt door de vredige dorpjes, de gezapige polderweiden, langs welke ons bescheiden Fordje zijn vredelievende en toch alarmeerende invasie in het land deed. We tuften langs het dorpje Jutfaas, waar het oude kasteel Rijnhuizen zich nog handhaaft, aan de overzijde van den Vaartschen Rijn gelegen. Terzelfder zijde zagen we bij Vreeswijk een vervallen heerenhuis, waartegen kleine arbeiderswoningen zijn gebouwd, een contrast, dat blijkbaar in den aanvang der 19e eeuw nog niemand hinderde. Door zulk een bewaard gebleven tegenstelling wordt het gevoel, alsof

Foto C. Steenbergh

DE NOORDELOOS NABIJ HET DORP VAN DENZELFDEN NAAM.

we naar een andere eeuw worden teruggebracht, nog versterkt. Een eeuw met vriendelijker sentiment, vriendelijker, omdat de onbewustheid van het leven krachtiger gevoelens terughield, niet onderscheidde, welke misère vaal achter deze vriendelijkheid verborgen was. Het vervallen Vreeswijksche heerenhuis, waar de zorg in de schaduw van het geluk zich mocht koesteren, is een zeldzaam gespaard monument van dat vervlogen leven. ¶ We passeeren de steenfabrieken langs de Lek, een zeer moderne werkelijkheid, waarvan tot ons, beschouwend, aanvaardend, voorbijrijdend, slechts een romantische impressie doordringt. Een indruk, nog versterkt, als we over de schipbrug Vianen binnenkomen, Vianen, eenmaal de vrijplaats van bankroeters, als kortgeleden Athene. Hoe klein is de wereld geworden! Maar inderdaad, hoe veilig moeten de ballingen zich in dit rustige stadje hebben gevoeld, toen het oude stadhuis nog niet „gerestaureerd” was en de kerk alle geloovigen binnen hare muren ontving. Toch is 't me altijd een raadsel geweest, hoe deze bankroeters, die in vroeger, solidere tijden geen oortje uit hun faillieten boedel zullen hebben gered, in een stad als Vianen aan den kost zijn gekomen. Bijzonder in eere zullen ze er niet zijn gehouden, en het komt me voor, dat de goegemeente het voorrecht als vrijplaats door weinig kapitaalachtige burgers te worden uitverkoren, niet al te hoog zal hebben aangeslagen. Misschien gingen de weinig gewenschte inwoners meloenen teelen, wat blijkbaar nog in de omstreken van Vianen wordt gedaan, te oordeelen tenminste naar de merkwaardige meloenen-expositie, welke we zagen aangelegd boven op een wit-steenen of wit-gekalkte poort (de haast van ons vervoermiddel liet me niet toe behoorlijk te onderscheiden), toen we steeds nader kwamen bij ons reisdoel. ¶ Heerlijk-Hollandsche weiden aan weerskanten, afgebakend door boomgaarden, overvol van blozende appels en lokkende peren, lijnden zich langs den weg, waar een klein jongetje, met een open en, in weerwil van zijn van brutaliteit schitterende oogen, goedmoedig snuit, ons een oolijk welkom toejoelde.

¶ Dichter naderde de Alblasserwaard, de Waard, waar we straks een verscholen en vergeten, maar o zoo bewonderenswaardig stukje Holland zullen leeren kennen. Wel-verborgen is het land: afgesloten voor het moderne verkeer is het nog zoo goed als volkomen. Gelukkig, zou ik haast zeggen, als ik me tegelijkertijd niet zou herinneren, hoe 't me, dank zij het Fordje, mogelijk is geweest, het te aanschouwen. Per fiets? O zeker, maar dan niet in den zomer van 1927, toen meer water uit den hemel is gevallen dan tijdens den zondvloed. Ik heb echter beloofd de herinnering aan al de nattigheid, die ons deel werd in weerwil van de opgezette kap, weg te vagen! Het Lexmondsche kerkje was er niet minder vriendelijk om, de witte en zwarte schapen in de polders niet minder schilderachtig en het groote vette varken, met een heele rist marsepein-rose biggetjes, niet minder weltevreden. Boven den dijk steken de uitkijkramen der laaggelegen, ruime boerderijen. Ik neem me voor, straks te trachten erin door te dringen; de ruimte, die zich onder de rieten daken verbergt, moet overweldigend zijn. Hoe welverzorgd zien ze er alle uit! En hoe ver is deze welvarendheid van well-to-do stadschheid, even ver als de oude standaardmolens te Meerkerk van een moderne centrifugaalpomp-machine. De strijd over het al — of niet voortbestaan der molens wordt met heftigheid in ons land gestreden: ik weet niet, in hoeverre, uit economisch oogpunt, de windmolen moet blijven bestaan, maar zoolang er polders zijn, met hun oneindige uitgestrektheden, met hun geborgenheid in den hemelkoepel, zoolang zal de oplossing, die eenmaal gevonden werd om de machine haar onmisbaar werk te doen verrichten, zonder de wijde grootschheid te schaden, gehandhaafd dienen te worden. Hoe vloeien samen de bruinen en malsche groenen, niet slechts visueel, maar in één grooten essentielen samenhang! Even slechts snijden de lijnen van den molen den horizon: een wilg gelijk groeien ze uit den vetten grond. En ik denk aan de massaliteit van het beton, dat voor modernen machinebouw bij uitstek geschikte materiaal. Maar hoe vijandig

aan dit oude, oude landschap, waar de natuur zich handhaaft in al haar openheid. Beton is voor de stad, waar onze voeten nimmer de aarde raken, altijd door menschenwerk, door plaveisel van allerlei aard ervan gescheiden. De aarde zelve vraagt iets anders, vraagt, als machinebouw noodzakelijk is, omhulsels voor dezen van „natuurlijk” materiaal. We ontmoeten hier alles, wat we in de stad haast vergeten waren, een rijkgesneden, bontgeschilderden hooiwagen, een hooiwagen als uit een sprookje, levend folklorisme, door een bont paard getrokken. En ik hoop en verwacht weldra den schimmel te ontmoeten, die me de vervulling zal brengen van den onuitgesproken wensch. Want een schimmel en een bont paard behooren hier nog tot de mogelijkheden! Het paard wint 't nog van de auto! Dat merken we, als we langs een benauwend smal dijkje, hoog zich heffend tusschen twee gracht-brede slooten, het Fordje drijven Noordelooswaarts. Ik zit naast den chauffeur en leef mee ieder critiek oogenblik. Volkomen argeloos rusten gemakkelijk achterin gezeten onze tochtgenooten: onze zenuwen zijn vervaarlijk gespannen, ten spijt van de rondomme rust. Een beweging en we liggen in het water, glippen den dijk af... „Lieve hemel, daar rijdt een kar...” Maar, ook karren moeten te zijner tijd kunnen wijken, en van afstand tot afstand is de dijk verbreed, met een min of meer glibberig uitsteeksel. Alles went... Ik laat langzamerhand violen en de man-aan-het-stuur zorgen, overtuigd van zijn nauwgezette toepassing van het: „Voorzichtigheid is de moeder der porceleinkast”. Weiden en wilgen, oneindig en eindeloos. Blijkbaar zijn wilgentakken hier gemakkelijker te krijgen dan hout: alles is gevlochten van wilgentakken, de heiningen, waarachter het vee tegen melkenstijd zich verzamelt, de bruggetjes over de breede slooten. Het is al vlechtwerk, wat men ziet. Eindelijk komen we aan een iets breederen weg, verkeersfouten mogen nog steeds niet worden gemaakt, maar ietwat meer rust en veiligheid is er voor den automobilist. Toch, alle bezitters van Amilcars, van statueuze Rolls Royce's en Willys Knights zou ik raden thuis te blijven. Werkelijk, ze doen het niet in dit land, waar we langs het in het groen-gedoken riviervak de Noordeloos een praam zagen voortboomen, met alle allures van den Giethoornschen punter. Rustig, zonder overhaasting, werkt de man met den puntboom, onverschillig langs de Zaterdagse meisjes, die op zijn Zaterdagse boenen en schrobben, en schuren, voorovergebogen, op de witgekalkte schrobstoepen voor de boerderijen, in het groene water van de Noordeloos, de melkvaten. De blauwe, de bruine, met glinsterend, geel-koperen banden. Blond zijn de meisjes langs de vaart, blond, kort van postuur, breed van schouders, vierkant en stevig. Ze hebben typisch-Zuid-Hollandsche gezichten, frisch, blozend, breede kaken, wijd uit elkaar staande oogen. En... lang haar! Tenminste, de jongere. Want de oudjes, die wonen in de kleine huisjes met de fuchsia's voor de ramen en de fantastische rieten daakjes, dragen nog de zelfgehaakte kap op afgeknipt haar. Maar shingled en bobbed is hier niet doorgedrongen. Hoe zou 't ook mogelijk zijn in deze oude, weidsche boerderijen, waar nog gekeesd wordt naar gansch

ouderwetschen trant met het kaasmes, waar de koeien 's winters in het achterhuis staan en waar het keulsche vaatwerk uitdruipt op een houten bordenrek, buiten. Is het te verwonderen, dat de kerktoeren niets van den zomertijd wil weten en dat wij, arme stedelingen, bedrogen uitkomen, als we meenen nog een uur langer ter beschikking te hebben? En de 12-uurs slag brengt ons de gedachte aan broodjes, aan koffie en kaas. Maar waar ze te vinden? Achter keurig gesloten gordijntjes heeft de bakker zijn broodtrommels geborgen: een toehuis, alleen aan de dorpingen bekend. Als we het na navraag vriendelijk krijgen aangewezen, blijkt er geen brood meer disponibel. 't Is Zaterdag... alles is besteld... vreemdelingen schijnen hier nimmer door te dringen. We stellen onze lunch tot later uit. Maar

eerst herinneren we ons, dat Noordeloos nog een monument moet herbergen. In de kerk, niet meer de oude uit het Noordeloos, door Jan V, Heer van Arkel, in 1025 gesticht, de oude kerk, eenmaal aan den heiligen Bonifacius gewijd, maar in de hernieuwde van 1846, waar het oude monument zijn plaats behield, vinden we het grafteeken der heeren van Noordeloos. Noordeloos heeft zijn Heeren gehad, zijn Slot, zijn klooster: Martinus van Barnevelt, 1680 te Gorinchem geboren, wilde de herinnering aan al deze voorbije grootheid bewaren. Veel reisde hij door de wereld, te Rome liet hij het marmeren monument beitelten, waarin twee deuren toegang geven tot den grafkelder, waar hij, zijn gemalin, zijn nakomelingen rusten. Zoo luidt het opschrift, getuigend van de grootheid van hem en de zijnen: „Hier rusten Martinus van Barnevelt, vryheer der hooge en vrye heerlijkheden Noordeloos en Over-Slingeland, Heer van Crimpen op de Leek, Engelen en Vlymen, drost en dykgraaf der Stad Gorinchem en landen van Arkel, Gecommitteerde in de Admiraliteit van de Maas, burgemeester van Gorinchem, geboren 1680, gestorven 1775 en zyn weduwe Geertruida Bruyningh, vryvrouwe van Noordeloos en Over-Slingeland, geb. 1694, gest. 1775. Maar de kerk te Noordeloos bergt nog meer merkwaardigs. Daar hangt tegen een pilaar een grijs bord, in ro-

Foto C. Steenbergh.

GRAFMONUMENT IN DE KERK TE NOORDELOOS.

coco-lijst, met dit vers:

DE GODSDIENST.

Een band, die God en mensch op 't nauwst aaneen verbint,
En hem een zweemsel maakt van 't zaligst Opperwezen
Een oefenschool, die leert, hoe God het meest geprezen
En syn volmaaktheid van all 't schepsel wordt bemind.
Een boek, waarin de roem der Almagt staat te lezen,
Waarin de liefde spreekt van 's Heeren enig kind,
Eene artzeny, waardoor de kranke ziel genezen
Op nieuw zig in den staat der eerste welvaart vind.
Een beste trooster, als men moeloos, zorgt en kwynt,
Een flonkerlicht, dat zelfs in 't aaklig duyster schynt.
Een Noordstar, die de kiel der hoope hoedt voor 't stranden
Een gids, die, door den dood, ons in het leven leidt:
En uyt een zandwoestyn in Kanans lustwaranden.
Is dat de *Godsdienst* niet der zuivere *Christenheid*? I. v. N.
(Wordt vervolgd.)

RO VAN OVEN.

HET DRAMA IN DE SLOOT.

Ik zit op mijn kamer en werk. Voor zoover dat mogelijk is op dezen schitterenden Septemberdag. Mijn kamer ziet met slechts één raam uit op den tuin. Aan weerskanten van dat raam staan daarbuiten thua's. Ik kan het niet helpen, dat ik ze telkens even zie bewegen. Links een rij van zeven zware linden en beuken, waar dit jaar de ekster heeft gebroed, de booswicht, die twee van m'n jonge merels roofde. Rechts de tamme kastanje, met machtige kruin overschaduwend het nestkastje, waarin ieder jaar trouw hetzelfde pimpelmeezenpaartje op 10, 11 eitjes broedt. Nog verder naar rechts en meer naar achter de treuresch, geplant op den grafheuvel, waar een vroegere bewoner zijn hond ter ruste heeft gelegd. Bij 't minderen van het verdriet is de boom groter geworden. Nu grijpen vaak m'n kinderen zijn laag-neerhangende takken en schommelen daaraan heen en weer. Daar weer vòòr het met riet gedekte tuinhuisje, waarbinnen mijn erwtenrijs geborgen was, dat dit jaar geen dienst gedaan heeft, want twee merels bouwden daarin kunstig hun nest, hetzelfde nest, waaruit twee van de vier jongen ten slachtoffer vielen aan den anderen bewoner van mijn tuin, de ekster. Om al die heerlijkheid heen een zware beukenhaag, veilige schuilplaats voor groenlingen en heggemusches, waarvan de jongen soms zoo onhandig m'n openstaande deur komen binnenvliegen. ☼ Ik kan het niet helpen, dat ik op dezen mooien dag dat alles nog weer even zie en hoor: de klappende lindeboomen, de stroef-ritselende kastanje, de zacht-zwevende esch; de ekster op voer uit, laag over m'n tuin vliegend naar 't land; de schettertonen van den gealarmeerden lijster; de vlug heen en weer schietende blauwe pimpelpluimpjes; de nette ringmusches in het nestkastje onder 't dak; de grauwe vliegenvangers af en aan vliegend naar hun jongen onder de pannen, het heggemusche hippend op den grond. Ik kan het niet helpen, dat ik het alles zie . . . en ik zucht, want 't is bijna Zondag en de preek moet af. ☼ Eindelijk lukt 't, die mooie wereld af te sluiten en 't werk vlot en groeit. Dan, plots, een kop voor mijn raam, tusschen de thua's. Een roode kop, met uitpuilende wang, waar het slaatje geborgen zit, vuile versleten pet, scheef getrokken over 't wankleurige, slordige haar. Maar in dien kop een paar schitterende, intelligente oogen. 't Is mijn buurman, een beginnend boertje. — „Domine, kan domine niet even komen met den hond, d'r liep zoo net een meert over de weg”. ☼ Een meert! Vergeten is m'n tuin, de boomen, de vogels. Een meert! Vergeten is de Zondag en de preek. Snel loop ik naar de schuur, waar mijn trouwe Anke aan den ketting ligt. M'n Anke, fel op alles wat leeft, mensch en dier, en daarom altijd van haar vrijheid verstoken. M'n Anke, als canis familiaris geboren, maar tot canis lupus opgegroeid. M'n Anke, berucht door heel de beurt, maar trouw en zacht voor al haar huisgenooten. M'n Anke — en nu een meert, een buitenkantsje, al heeft zij er tot nu toe geen gezien of ontmoet. ☼ Vlug is de ketting van den muur losgemaakt en de hond naar buiten gebracht. Ha, hoe zij begrijpt, dat er iets aan de hand is. Hoe de opwindning van den baas zich aan zijn hond heeft meegedeeld. Hoe zij heesch blaft van agitatie. In groote sprongen gaat het nu naar de plaats, waar het roofdier was gezien. Nauwelijks is de hond te houden. De tuinjongen, nieuwsgierig, loopt mee. — ☼ Bij het spoor aangekomen, maak ik den ketting los. Maar tot onze groote teleurstelling en tot schrik van Willem, m'n tuinjongen, vliegt zij eerst dezen naar de keel, alsof zij dacht: „Laat ik eerst mijn krachten aan dien dikken bunsel eens probeeren”. Gelukkig heb ik hem nog tijdig in bedwang en Willem druipt af. ☼ Voor de tweede maal op 't spoor gebracht, gaat ze in wilde vaart pijlsnel het land in. In dolheid over de verkregen vrijheid vliegt ze over

Foto C. Steenberg

HOOIWAGEN MET GEKLEURD SNIJWERK, ZOALS ER NOG AAN DE GIESSEN IN GEBRUIK ZIJN.

het spoor heen. We laten haar maar even uitrazen; ze komt spoedig vanzelf weer terug en nu voor den derden keer op de plaats gebracht, waar de kippendief openlijk den weg dorst oversteken, zien we al terstond, dat het nu ernst is. In dien eigenaardigen vlotten gang, nu eens dravend, dan weer galoppeerend, wordt het spoor gevolgd: kop bij den grond, staart omlaaghangend, gaat het bijna rechtstreeks, zonder aarzelen, op het doel af. Wij volgen zoo vlug mogelijk. ☼ De weg, die de meert het land in genomen heeft, is een droog slootje, aan weerskanten begroeid met allerlei laag struikgewas en bramen. Waar zou hij zitten? Zou hij doorgevoeren zijn of ergens een geschikte schuilplaats hebben gevonden? Zou hij kans hebben gezien z'n hol te bereiken? ☼ De vraag wordt al spoedig beantwoord. Geen drie meter van ons af wordt hij plotseling uit z'n schuilplaats opgejaagd. Maar hij vlucht niet. Hij weet, dat de hond achter hem een zekere dood zou beteekenen. Hij trotseert hem liever in z'n gezicht. Hij weet, hoe gebruik te maken van z'n snelheid en z'n kracht en z'n vlijmscherpe tanden. 't Is een oude man, wie weet hoeveel gevechten hij al geleverd heeft? Wie weet

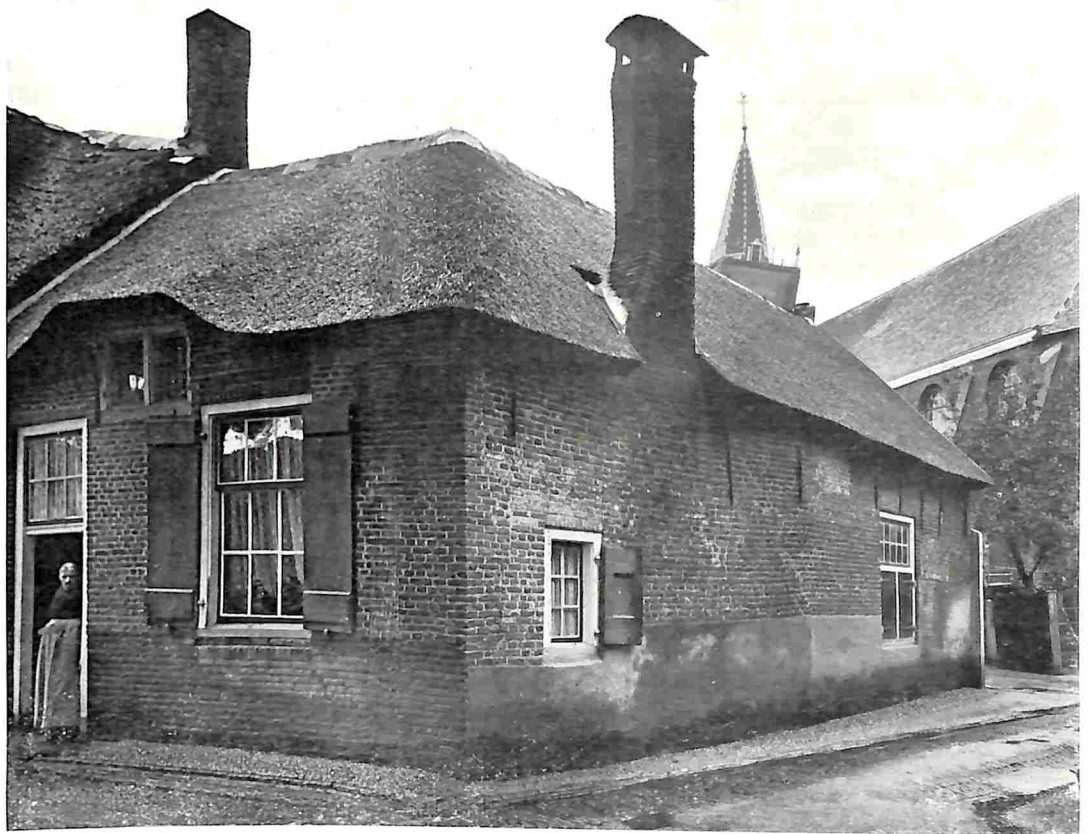

Foto C. Steenberg.

HUISJE TE NOORDELOOS. OP DEN ACHTERGROND DE KERK.

of hij al niet eens slag geleverd heeft met een hond en hem aan den neus gehangen heeft, zoodat zijn vijand bloedend, gillend afdroop? Daar staat hij recht overeind op zijn achterpooten in de bedding van de droge sloot. Hij onderschat het gevaar niet. Zijn felle oogen zijn op den hond voor hem gericht, den grooten herdershond, oneindig grooter, oneindig sterker dan hij, met een vreeselijk, hagelwit gebit. Hij voelt dat het ditmaal bloedige ernst zijn zal en hij schettert zijn angstkreten ver het veld in. Maar hij vlucht niet. Hij weet, dat zoolang de hond niet achter hem is met z'n geweldige kaken, hij betrekkelijk veilig is. Hij weet, dat hij zijn ruggegraat verdedigen moet, en daarom maakt hij iedere beweging van den hond mee: links, rechts; rechts, links. Zijn bek is open, naaldscherp zijn z'n lange hoektanden zichtbaar, z'n opgerichte voorpooten met de scherpe klauwen zijn tot grijpen gereed, tanden en klauwen houden den hond op een afstand. Maar Anke denkt er niet aan haar prooi te laten schieten. Zij ligt plat op haar buik, met ingetrokken achterpooten, klaar voor den uitval. Zij blaft niet, uit haar keel komt onophoudelijk een verwoed gegrom. Ik merk, dat zij razend is, als toen, toen zij drie inbrekers van mijn erf verjoeg. Haar lippen zijn opgetrokken en laten de prachtige, scherpe, hagelwitte tanden bloot, die eens de kop van een volwassen bok binnen een half uur vermaalden. Zij tracht het ondiep te naderen, nu eens van links, dan weer van rechts; maar de meert is op z'n quivive en geeft geen kans. Waarom grijp ik niet in? Waarom neem ik m'n hond niet terug? Niet graag zou ik den meert uit mijn omgeving missen, al is hij nog zoo roofzuchtig. Maar al te veel schoons is reeds uit de natuur verbanen. Waarom lijn ik m'n hond dan niet aan? Ik kan het niet. Het schouwspel boeit me zoo geweldig, dat ik het niet verstoren kan. Ik denk er een-

voudig niet eens aan, om tusschenbeide te komen. Ik beef van spanning hoe deze strijd eindigen zal. Zal mijn Anke, die voor 't eerst tegenover een dergelijken vijand staat, overwinnaar worden? Ik bewonder haar instinct, waardoor ze er wel voor oppast den meert van voren aan te grijpen. Of zal de oude roover, wiens huid geschonden is door vele gevechten, ook ditmaal z'n leven weer weten te redden? Het antwoord op die vragen wordt weldra gegeven. Plotseling, zonder dat ik, die er toch slechts anderhalve meter van af sta, zie, hoe het gebeurt, heeft Anke den meert in haar bek, midden in zijn rug. Ongelooflijk snel moet ze toegeschoten zijn, 't blijft voor mij altijd een wonder, hoe ze 't klaar gespeeld heeft zonder haar vijand kans te geven haar neus te grijpen. Doch nog is de strijd niet over, nog wil de meert zijn nederlaag niet erkennen. Woedend, in uitersten nood nu, tracht hij nog met bek en klauwen de kop van den hond te naderen. Wee, als Anke niet goed in 't midden hem gegrepen had. Nu heeft hij echter al zijn kansen verspeeld. Op haar vier pooten nu, gedurig in de rondte draaiend, slingert de hond heftig haar prooi heen en weer, die eindelijk met gebroken ruggegraat slap in haar bek hangt. Triomfantelijk gaat het nu naar huis. Ik ben vol trots over m'n dapperen hond, die zonder geraakt te zijn zoo schitterend haar vijand velde; ik ben vol medelijden voor den heldhaftigen meert, die zulk een wreeden dood vond, en ik ben vol zorg over m'n preek die morgen klaar moet zijn.

PASTOR.

De „Casa del Greco” te Toledo.

Van de schilderachtige „Casa del Greco” te Toledo gaat het verhaal, dat de beroemde schilder er eenige jaren zou hebben gewoond. Historisch staat dat evenwel niet vast. Het huis, waarvan althans de fundeering uit de 14e eeuw is, werd vermoedelijk door Samuel Levi gebouwd en is thans eigendom van Markies de la Vega Inclan, die het heeft doen restaureren. Naast de Casa bevindt zich een klein museum dat eenige werken van Greco bevat, o.a. „De Apostelen” en een „Gezicht op Toledo”. Dit museumpje is eigendom van den Spaanschen Staat. Een onderzoek heeft aan het licht gebracht, dat wat reeds lang beweerd werd, op waarheid berust: het huis van Greco bleek toegang te geven tot een eindelooze vertakking van gangen en gewelven in Romaanschen, Moorschen en Spaanschen bouwtrant, die zich kilometers ver uitstrekken. Met de grootste moeite zijn alle gangen vrijgemaakt van puinmassa's, slangen, schorpioenen en ander onaantrekkelijk gedierte, zoodat zij thans voor het publiek toegankelijk kunnen worden gesteld. T.

DE EUROPEESCHE LOS.

I EDER, die de afbeeldingen op de volgende bladzijde, naar foto's in de Londensche Zoo genomen, beschouwt, zal in het zoo goedaardig uitziende dier zonder twijfel 'n familielid der katachtige roofdieren herkennen. Alleen reeds de kop vertoont geheel en al het eigenaardig karakter van den korten, breeden kattenkop met zijn overeindstaande ooren en de fraaie snor; doch ook de ingetrokken nagels en de zachte beharing zijn die

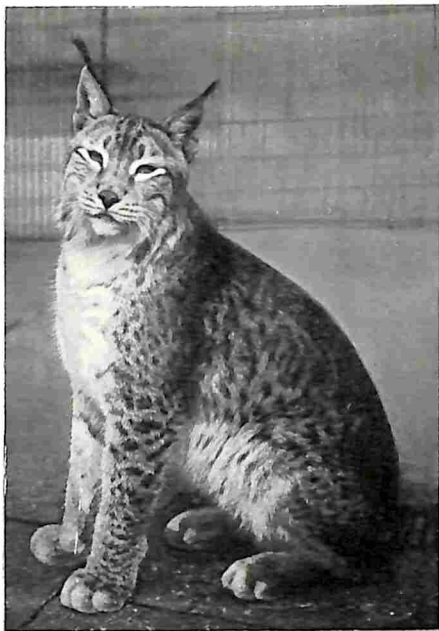

DE „CASA DEL GRECO” TE TOLEDO, GEZIEN UIT DEN TUIN.

van de kat, eigenschappen, die met het roofzuchtig karakter en de nachtelijke leefwijze verband houden. Zelfs door het snorren en spinnen, wanneer de los zich in een behagelijke gemoedsstemming bevindt, verraaft hij zijn kattennatuur. Toch hebben de verschillen, die de los met ons huisdier en zijn geslachtsgenooten vertoont, den dierkundigen genoopt, deze zoozeer op katten en hare verwanten gelijkende dieren als een afzonderlijk geslacht (Lynx) van de echte katten af te scheiden. Zie de penseelvormige pluimpjes aan de ooren, de lange terzijde van den kop hangende bakkebaarden, de veel steviger pooten en den veel korteren staart. Ook het lichaam is veel gedrongener — hetgeen bij het zittende exemplaar het best uitkomt — en het staat hooger op de pooten. Hoe goedig deze exemplaren van de in Europa levende en meest bekende lossoort, de gewone los (Lynx vulgaris), er ook mogen uitzien, toch spreken kracht, roofzucht en bloeddorstigheid. De huid van deze lossoort is roodachtig grijs en heeft, al naar de verscheidenheden, meer of minder duidelijke witte vlekken. Dat zij tot de meest gezochte pelssoorten behoort, ook hieraan laten de afbeeldingen geen twijfel en ook in dit geval komen of kwamen de kostbaarste vellen uit de koudere deelen van Europa. Kwamen, moeten wij zeggen, want in bijna alle streken, waar de los eertijds niet zeldzaam was, is hij nu zoo goed als geheel uitgeroeid. Nog in de Middeleeuwen bewoonde de los alle groote bosschen van Duitschland, waar het roofzuchtige dier toen reeds algemeen gehaat en ijverig

vervolgd werd. Sedert is het langzaam zóó sterk verminderd, dat van de buitgemaakte exemplaren ten slotte nauwkeurig aantekening werd gehouden en het er tegenwoordig niet meer voorkomt. In Tirol was de los vroeger een gewone verschijning. Ook in Zwitserland kwam hij veelvuldig voor, en nu is hij nog slechts in de hoogere bergstreken te verwachten. Ook in Rusland en aangrenzende landstreken, vooral in de gebergten, worden nog wel exemplaren aangetroffen. ☼ In de gevangenschap is de los zeer gevoelig en opvallend kieskeurig. Hij eischt het beste vleesch en blijkt gesteld te zijn op afwisseling. ☼ In een Diergaarde, vooral wanneer hij voldoende ruimte voor zijne bewegingen heeft, behoort de los tot de aantrekkelijkste roofdieren voor den dierenliefhebber. Uren achtereen kan hij, als uit metaal gegoten, onbeweeglijk blijven liggen, en toch ziet men uit de voortdurende bewegingen der lippen, dat de geest niet in rust is. Maar als hij een of ander dier in het oog krijgt, waarop hij zijn zinnen heeft gezet, neemt hij de meest schilderachtige houdingen aan, en geeft hij, volgens Brehm, het fraaiste beeld van een opmerkzaam roofdier te bewonderen, om plotseling vooruit te schieten, wanneer de buit zich van het hok verwijderd. Hij voert dan de sierlijkste en vlugste bewegingen uit, keert en draait zich met bewonderingswaardige vlugheid door het hok heen, en zelfs zijn verzorger is in den eersten tijd niet in staat, hem tot bedaren te brengen. ☼ Hoewel de los voor den mensch direct schadelijk moet genoemd worden, omdat hij den wildstand benadeelt en zijne huisdieren rooft, mag het daarom nog niet als uitgesloten verklaard worden, dat hij ook indirect nuttig is geweest. Het biologisch evenwicht in de natuur is — zooals later bleek vaak tot 's menschen eigen nadeel — reeds zóó dikwijls door het uitroeien van dieren verstoord geworden, dat een soortgelijk geval zich ook met het uitroeien van den los kan hebben voorgedaan. ☼ Op dit belangrijk vraagstuk, dat ik reeds in den vorigen jaargang in mijn bijschrift bij eenige fraaie tijgerfoto's in enkele regels heb aangeroerd, moge hier nogmaals de aandacht gevestigd worden. De lezer zal in de laatste bladzijden van het bekende boek van Prof. Schillings: „Mit Blitzlicht und Bückse im Zaubere der Eleléscho" naar aanleiding van zijne jarenlange omzwervingen door Afrika's oerwouden, steppen en moerasgebieden, belangrijke gegevens aangaande dit gewichtig onderwerp aantreffen. Zijne eindconclusie zal de lezer zeker gaarne onderschrijven, waarin hij bij de voortschrijdende cultuur, die de oorspronkelijke dierenwereld met eene snelle vernietiging bedreigt, tot de grootste voorzichtigheid maant, omdat de oorspronkelijke harmonie in de natuur zich niet zonder schade laat verbreken. Ook ten opzichte van dit gewichtig vraagstuk zal de wetenschap leiding moeten geven.

DE EUROPEESCHE LOS.

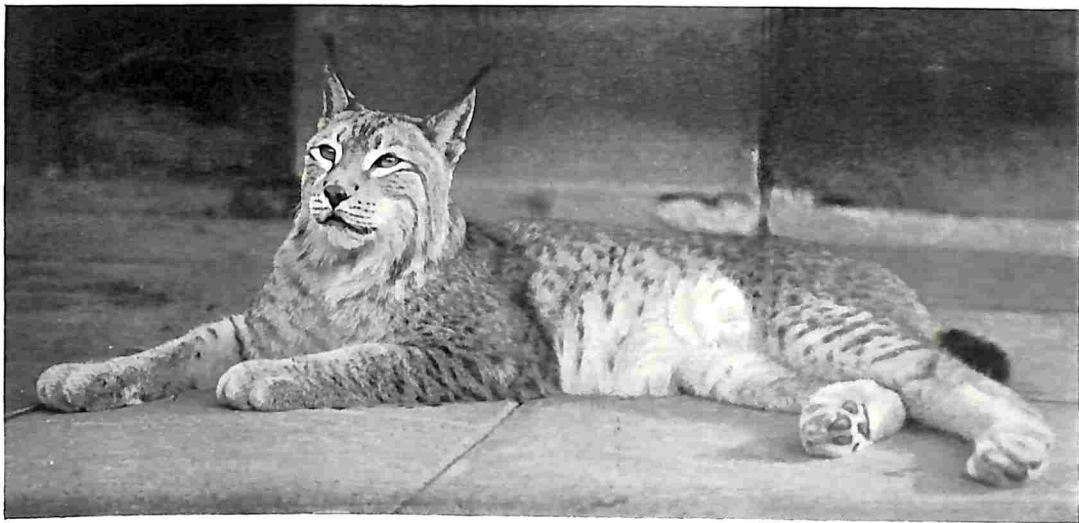

de veer weg. — „Jacob — kras de waarheid! Je bent een polygamist. Foei!" ☼ Jacob Krakelkras liet schuld bewust zijn grooten snavel hangen. Maar in 't diepst van zijn ravenziel was hij woedend en hij besloot wraak te nemen — ravenwraak! — „Kra", zei Jacob Krakelkras en vloog weg. ☼ Hij vloog naar den koekoek. „Ik heb gehoord, dat u uw eieren wegdoet. Ik wil er gaarne een hebben". — „Met genoeg", zei de koekoek. — „Meer dan één of hoogstens twee regenwormen kan ik u niet aanbieden", zei Krakelkras, „ik ben gehuwd en kan mij geen buitensporige uitgaven veroorloven". — „O, maar dat is meer dan voldoende, ik doe het immers alleen uit louter directe verliefde", zei de koekoek. — „Laat ik het ei dan maar direct meenemen", zei Jacob Krakelkras. — „Dat gaat niet", zei de koekoek kortaf. „Er behoort schepingsdrang toe om eieren te leggen. Zulk een artikel heeft men toch zoo maar niet in voorraad. Dat behoorde zulk een oude vogel toch eigenlijk zelf te weten". ☼ Jacob Krakelkras deed, of hij dat niet wist. „Wanneer kan ik het komen halen?" vroeg hij. — „Ik lever het u loco ravennest", zei de koekoek tegemoetkomend. — „Doet u dat liever niet", zei Jacob Krakelkras. „U zou daar op moeilijkheden kunnen stuiten, die u niet had kunnen vermoeden. Ik haal het zelf". ☼ Na eenige dagen vloog Jacob Krakelkras achterom op zijn vrouw af. Hij had een ei in zijn snavel en schoof het voorzichtig in haar onderrokveeren. Daarna zeilde hij weg met snoed en valsch gekras. ☼ Kort na kwam hij terug en zette zich op den rand van het nest. Hij zei niet eens „kra" ter begroeting en keerde zijn vrouw den rug toe. Toen draaide hij zijn snavel om en sprak over zijn schouder. „Lea", zei hij, „wat is dat voor een ei?" — „Wat voor eieren zou je denken", zei vrouw Krakelkras, „onze eieren — raveneieren". — „Lea — kras de waarheid! Je hebt een vreemd ei in 't nest!" — „O, bedoel je dat kleintje, dat je er vandaag bijgestopt hebt?", zei vrouw Krakelkras. „Dat

BIJ DE DIEREN.

Jacob Krakelkras.

JACOB Krakelkras was al een oude ravenvader. Maar — 't is godgeklagd — hij sprong nog dikwijls uit den band. Heel vaak had hij een afspraakje op een rotspartij, met zijn nicht, de bonte kraai. Hij dweept zoo met aschblonde veeren. Daar zat hij dan en gaf snaveltjes, inplaats van de rotspartij te bekijken, zooals fatsoenlijke menschen doen. Want daartoe dienen rotspartijen, zooals iedereen weet. De rotsen trokken zich 'er weliswaar niets van aan, maar het feit bleef toch even bedroevend... ☼ „Kra",

EUROPEESCHE LOS (LYNX VULGARIS) UIT NOORWEGEN.

heb ik leeggeslurpt. Het was toch zeker een attentie van je, voor de regenwormen, waar ik je om verzocht had en die je vergeten had? Niet?" ☼ Het was Jacob Krakelkras te moede, alsof hij zelf eieren moest leggen. „Natuurlijk”, zei hij en keek zijn vrouw met ravenoogen aan. Lang hield hij het niet uit. Vrouw Lea Krakelkras had een trek om de hoeken van den snavel, een trek, dien men iemand, die dat niet kent, niet beschrijven kan. ☼ Jacob Krakelkras werd honderd jaar oud. Dien trek vergat hij nooit. Hij heeft ook nooit weer op zijn smetteloos zwarte jas een aschblonde veer gehad. En dat wil zeggen, dat hij die er steeds van te voren met zorg afgestroken heeft.

Naar het Duitsch van MANFRED KYBER.

De wilde Kaardebol.

(DYPsACUS SYLVESTRIS).

Ik herinner me, dat we — in mijn jongentijd — vooral 's winters vaak de groote, verweerde bloemhoofden met hun stekende strooschubben vonden, meestal langs slootkanten en de bermen van binnendijken. Dan vielen ze op hun hooge, wit-verdorpe stengels in het oog, doordat de er voor staande mei- of braamdoorns hun bladertooi kwijt waren. Voor ons, jongens, waren het aardige dingen, om elkaar onverwachts er mee in den nek te kietelen. Dat ze in zomertijd de dragers waren geweest van massa's bloempjes, daarvan gaven we ons geen reken-schap. ☼ Enkele jaren later, toen Heukels' schoolflora op mijn zwerftochten door onzen mooien polder mijn trouwe metgezel was, en mijn oogen reeds ter dege getraind waren op al wat bloem was, vond ik op een vacantiedag in Augustus mijn stekeligen kennis weer, prijkende nu echter met een macht van lila bloempjes. Vlug werkte ik me door de struiken heen en had al gauw een paar stengels met lila bloemhoofden afgetrokken, waarmee ik me aan de helling van den dijk zette, om de plant te determineeren. Ze leverde, door haar vele karakteristieks, niet veel moeilijkheden op en ik kwam regelrecht bij 't geslacht *Dypsacus*: groote kruiden, met krachtigen, rechtopstaanden, stekeligen stengel, tegenoverstaande bladeren en hoofdjes van bloemen, door schutbladen omgeven. Nu was 't maar een snapje meer om aan te landen bij het individu, dat ik in de handen had: *Dypsacus sylvestris* Mill. of in Nederlandsche benamingen: Kaardenkruid, Kannevasscher, Wilde kaardebol. De flora vermeldde ze als algemeen voorkomend op „drogen kleigrond, aan dijken en langs slooten”. ☼ Ik wil dit volstrekt niet tegenspreken, doch heb opgemerkt, dat het er net zoo mee gaat als met den doornappel. Op de plaats, waar men het eene jaar tientallen gezonde, zaadvoortbrengende planten vindt, kan men een volgenden zomer vergeefs een nakomeling zoeken. Dezen zomer nog zou ik even enkele planten gaan „halen” aan een dijk, waar ik ze een paar jaar geleden met massa's gezien had. Ik kon met leeg handen naar huis en de stekelige heeren, die een paar dagen later tusschen korenaren en lischdodden als stoffage in een grooten pot in een hoek van de kamer prijkten, waren uit een heel anderen hoek van den polder afkomstig. ☼ De landelijke bevolking op Schouwen heeft geen naam voor de plant, maar een voorbijganger, die me bezig zag ze te snijden, wist toch te vertellen, dat het die „dingen” waren, waar vooral in den herfst de kneutjes op aanvielen, om er de zaadjes

uit te pikken. ☼ De plant, waarnaar ik mijn foto maakte, stond achter braamdoorns, aan den slootkant, in ondiep water. Ze was dus goed geplaatst, om van de bezoeken van ongewenschte gasten, kruipende dieren, als slakken en rupsen, die ze nooit tot iets nut zouden kunnen zijn, verschoond te blijven. Ik las van kweekers, die met hetzelfde oogmerk op kunstmatige wijze hun planten isoleeren, door ze in een pot te planten, dezen op een omgekeerden dito te plaatsen, welke in een bak met water staat en hier een paar vingers breedte boven uitsteekt. Boomkweekers omwinden jonge boompjes met een kleverige lap of besmeren den stam met een kleverige stof. Wat hier dus de tuinman of de kweeker kunstmatig bewerkt, ziet men in de vrije natuur niet minder doeltreffend aangewend. ☼ Nu we het toch over isoleeren door water hebben, mag ik wel even opmerken, dat een verwant van onze kaardebol: *Dypsacus laciniatus*, die niet in het water staat, zich op andere wijze, maar toch ook door water, isoleert. Bij deze plant n.l. vormen de beide scheedevormige deelen der overstaande bladeren, vergroeid zijnde, diepe, kom- of trechtervormige bekkens, waarin de stengel volmaakt geïsoleerd staat, daar deze bekkens het water uit den dampkring weken of maandenlang bewaren. ☼ Ook bezitten de bladeren soms in de opperhuid inrichtingen om water op te nemen. Scheikundig zuiver water zal dit als regel niet zijn, daar de reservoirs verontreinigd worden door stof en wat de wind verder aanvoert. Ook verzeilen er tal van kleine diertjes in, welker ontbindingsproducten het water stikstofhoudend maken. ☼ Door het opnemen van dit water zou de plant dus zelfs stikstofverbindingen langs dezen weg tot zich kunnen nemen. De belangstellende lezer vindt dit laatste uitgebreider beschreven in het plantkundewerk van Kerner von Marilaun, waaraan ik het bovenstaande ontleen.

J. VIJVERBERG.

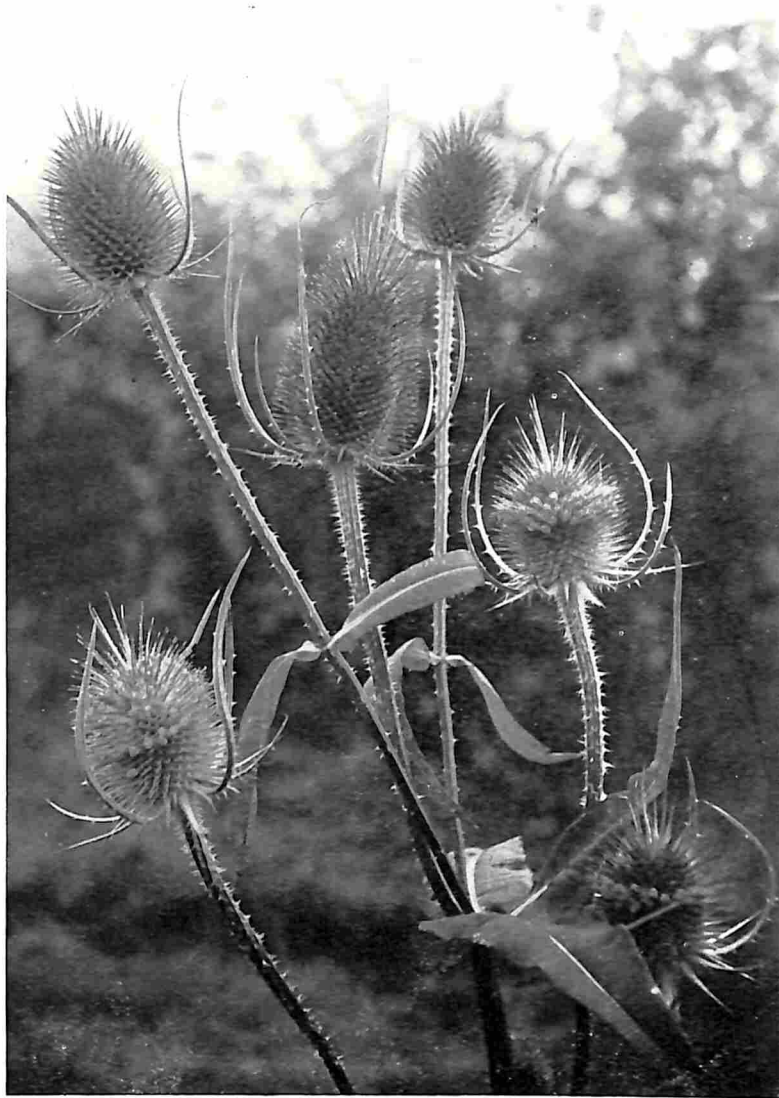

Foto J. Vijverberg.

KAARDEBOL (*DYPsACUS SYLVESTRIS*).

HET „INDISCHE GIETHOORN”.

OK Indië heeft zijn „Giethoorn”. Gelijk de lage streken in N. W. Overijsel tot voor korten tijd nog onbekend waren, zoo is ook deze lage moerassige streek in Indië voor velen een onbekende. Het is een laag kustgebied, gelegen aan de Noord-kust van het eiland Java ten Westen van Soerabaja. ☼ Er is weinig handel. De bevolking leeft er dan ook zijn eigen leefwijze, tevreden met hetgeen Moeder-Natuur haar biedt. Zeer typeerend is het, dat terwijl overal elders de tusschenhandel en de winkels (toko's) in handen van Chineezers of andere vreemdelingen zijn, deze hier bij de bevolking zelf zijn gebleven. Even geheimzinnig als de vreemdelingen er komen, zoo geheimzinnig vertrekken zij ook weer. ☼ In den regentijd, den West-Moeson, loopt het grootste gedeelte onder water, zooals dit in midden-Friesland en N. W. Overijsel in den winter plaats vindt. Er groeit een soort water meegroei. Stijgt het water dan verlengt zich de halm, zoodat steeds de pluim boven water blijft. ☼ De afbeeldingen voor zich zelf. Een der afbeeldingen op bladz. 11 brengt de vischhutjes in beeld welke in grooten getale boven de waterleidingen zijn geplaatst. Het groote net wordt na eenigen tijd opge-

haald, waarna de vangst met het kleine schepnet zorgvuldig wordt uitgeschept. Een der andere afbeeldingen herinnert sterk aan „Noord-Holland”. Alleen aan de tani, — groenteboer in dit geval — is eenig verschil op te merken. Op den achtergrond ziet men maïsveld, dat op het punt staat onder water te loopen.

P. ROORDA.

IN HET RIJK DER STILTE

6) DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

EEN VREEMDELING IN DE VRIJE NATUUR.

TOEN het schip, een groote driemaster, weer tegen de [rotsen sloeg en met hevig gekraak vooruit kroop, schoof het over meer dan zijn halve lengte over de klip heen. Toen brak het in tweeën. De geweldige golven die op den achtersteven beukten, sloegen er overheen en klemden het zonder genade vast op de rots; en de voorste helft, die in tien vadem water hing, begon griezellig langzaam weg te zinken in het sissende, warrelende schuim. Een loodkleurige mist, dik en ondoor-dringbaar op een halve scheeps-lengte afstand, omgaf de klip en den reddeloos verloren schoener. De bemanning kalm, vlug en op alles voorbereid — ze bestond grootendeels uit visschers van Gaspé en New Brunswick — bleef grimmig zwi-gend de bevelen opvolgen, die hun als gewerschoten door den mist bereikten. De booten werden gestreken aan de voorplecht, waar de wegzakkende boeg een schaarsche beschutting bood. Op dit oogenblik trok de mist op, snel verdwijnend als warme adem van een spiegel. Vlak voor hen, op geen twee mijl afstand, rees een hooge, zwarte, dreigende oever op met donkere wouden langs zijn bovensten rand en met een scherp, witten band van schuim grommend langs zijn voet. Tusschen dat strand en de schoener lagen talrijke andere klippen, waarop de golven sissend kookten en braken met dof gebulder; maar naar het Zuiden lag rustig water en veiligheid voor de booten. Oogenblikkelijk herkende de kapitein het land als een kaap op de zuidkust van het Gaspé-schiereiland; zoover was de ongelukkige schoener uit zijn koers gedreven. Het duurde slechts vijf minuten of de volgeladen booten — uit den kolkenden heksenketel achter het rif gestuwd — deinden triomfantelijk op de lange, olie-donkere golven en bereikten de betrekkelijke veiligheid van de open zee. Nauwelijks waren zij zoo ver gekomen of de schoener zakte — met een laatst krakend scheuren van hout — met den neus naar voren in het schuim en zonk met een zwaren, angstaanjagenden zucht. De achterhelft van den romp bleef op het rif hangen; een soort van open spelonk, waarover de golven zich in stroomen uitstortten, terwijl kisten, balen en wijnvaten in woeste dwarreling uit zijn donkere diepten rolden. Na eenigen tijd slonk die stroom. Toen verscheen in de gapende duisternis de kop en het voorgedeelte van een schimmel met wuivende manen en met oogen, die in doodsangst staarden naar het vreeselijke schouwspel vóór ze. Onmiddellijk verdween die verschijning weer in de duisternis. Even later overstroomde een geweldige golf, hooger dan eenige die tot nu toe neergevallen was, het rif. Zijn reusachtige kam dreef het overblijfsel van het wrak halverwege over de klip, lichtte het op en liet het weer vallen met een laatsten verpletterenden slag; en de schimmel, met kracht naar buiten geworpen, zonk diep neer in de branding achter de rots. De schoener, die zoo ellendig te pletter was gelopen op de St. Laurence klippen, was uit Oporto uitgezeild met een lading voor Quebec, hoofdzakelijk wijn. Door een ontzettenden Noordwester storm, van Labrador uit, ver uit zijn koers gedreven, raakte hij toen de wind was gaan liggen in een mistbank en werd door een niet vermoede onderstrooming naar zijn verderf gedreven. Toevallig reisde er, als hoog geëerd passagier, een volbloed witte Spaansche hengst van Arabische afkomst mee, die naar Canada was verscheept door een der chefs van het groote handelshuis Robin, die visscher-vorsten van Gaspé. Toen het schip op de rotsen liep en het duidelijk was dat zijn noodlot zich spoedig en onvermijdelijk vervullen moest, had de kapitein den prach-tigen hengst losgemaakt uit zijn stal, zoodat hij tenminste zijn eigen strijd om het leven zou kunnen voeren. En zoo kwam het dat, deels door zijn eigen vlugheid en deels doordat de fortuin hem toevallig gunstig was, hij niet zijn ranke pooten gebroken had in de vreeselijke verwarring en verwoesting van het wrak. Toen de witte hengst weer aan de

AAN DEN OEVER VAN DE SOLO-RIVIER.

oppervlakte verscheen, proestend van schrik en het zoute water uit zijn neusgaten blazend, zwom hij haastig voort en

HET LANDSCHAP TEN WESTEN VAN SOERABAJA.

was spoedig buiten het geweld der branding. Door de lange, gladde golven zwom hij gemakkelijk, met zijn fraaien kop hoog opgeheven. Maar aanvankelijk zwom hij, in zijn ver-

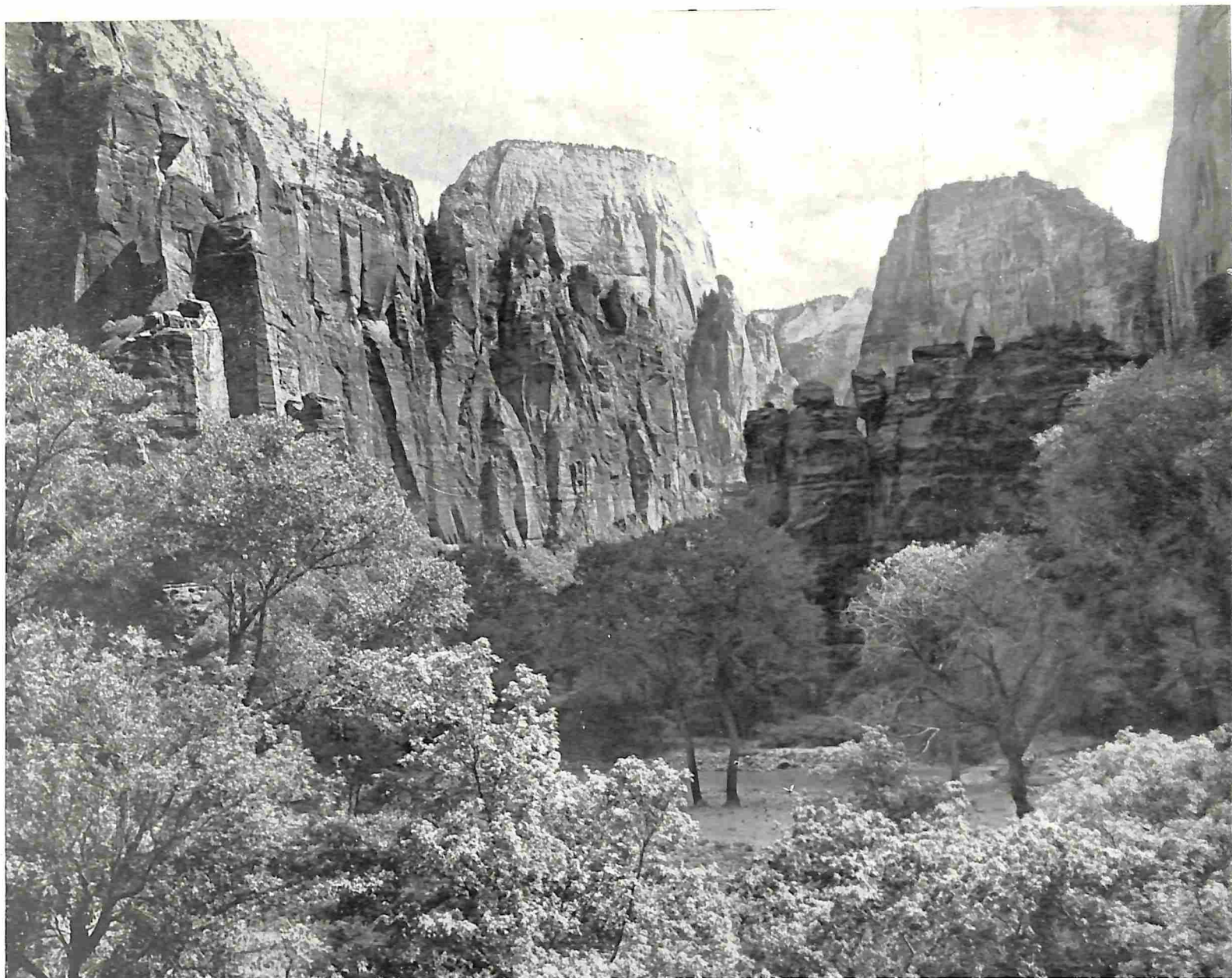
VISCHHUTJES IN DE STREEK VAN HET „INDISCHE GIETHOORN”.

warring en schrik, recht zeewaarts. Toen hij echter na enkele oogenblikken bemerkte, dat hij het ongeluk goed te boven kwam, kregen zijn verstand en de moed, zijn ras eigen, weer

Foto's Roorda.

HET „INDISCHE GIETHOORN.” EEN TYPISCH LANDSCHAPSBEELD.

DE ZOOGENAAMDE TEMPEL VAN SINAWARA IN HET ZION NATIONAL PARK (NOORD-AMERIKA).

de bovenhand. Zich oprichtend op den kam van een golf overzag hij den toestand, keek landwaarts en bemerkte de talloze klippen die de loodkleurige golven woest deden schuimen. In plaats dus recht op het land af te zwemmen — want al die borrelende witheid joeg hem angst aan — nam hij zijn koers in schuine richting waar de weg veiliger leek. ¶ Eenmaal goed ten Zuiden van de luidruchtige rij rotsen, zwom hij recht op het land af, tot de bulderende, witte schuimrand langs den oever hem weer angst aanjoeg; en weer koerste hij zuidwaarts, op een afstand van zoowat drie honderd yards buiten de branding. Forsch gebouwd, met spieren van staal en begiftigd met de sterke longen van zijn voorvaderen in de woestijn, voelde hij niet de minste vermoeienis van zijn langdurige zwempartij. Na korten tijd, toen hij om een rotspunt was gezwommen, dat een lagen uitlooper in de golven uitzond, kwam hij in een beschutten inham, waar geen schuimkoppen stonden. De lange golven rolden langs de rotspunt, terwijl er in den inham slechts een regelmatige rijzing en daling van het water was, als een rustige ademhaling; en slechts het zachte slaan der golven op den zwart-steenen begroeiden oever deed een kleine rand van schuim ontstaan. Aan het eind van den inham viel een ondiepe rivier, die door een smalle vallei liep, tusschen twee kleine roode zandbanken in zee. ¶ Vlak naast de rivier kwam de hengst aan land. Zoodra hij zijn pooten uit het laatste randje schuim getrokken had, zoodra hij op grond stond, die niet slechts vast maar ook droog was, schudde hij zich flink, hief zijn mooien kop met een triomfantelijk gehinnik omhoog en wierp een langen blik van haat en uitdaging op het element waaruit hij zoo juist ontsnapt was. Toen draafde hij vastberaden het dal in, ten einde ten spoedigste alle gezicht en geluid van de zee zoo ver mogelijk achter zich te laten. ¶ Grootgebracht op een dier kale en winderige plateaux van Noordelijk Spanje, voelde onze zwerver zich ont-

zettend eenzaam in die donkere dennen- en pijnbosschen. Een enkele ahornboom hier en daar in zijn rooden herfsttooi, of een paar witte berken in hemelsch-glanzend goud, die plotseling te voorschijn traden uit het zwaar-beschaduwde groen, deden hem schrikken als of het een onverwacht geluid was. Doch hoe vreemd ze hem ook leken, het waren tenminste boomen en dus niet geheel onbekend in zijn herinnering. En de beek met zijn dwarrelende plassen en luidruchtige, kleine watervalletjes leek hem een bekend, prettig ding toe. Slechts de zee haatte en vreesde hij inderdaad. Zoo lang hij overtuigd was, dat hij de groote golven en de rumoerige klippen steeds verder achter zich liet, voelde hij zich in zekeren zin tevreden, terwijl hij steeds dieper doordrong in de dichte duisternis en stilte der dennenbosschen. Ten slotte kwam hij aan een kleine vlakte met een door een beek besproeide weide waar het gras zelfs in dit late jaargetijde kort en malsch was; en daar staakte hij zijn vlucht en begon te grazen. ¶ Laat in den middag begonnen de wolken, die dagen lang den hemel verduisterd hadden, te dunnen en te vervagen, en kwam de heldere, blauwe lucht van het Noorden weer te voorschijn. De zon, die ter kimme neigde, zond lange stralen van vroolijk licht door de smalle vallei en tooverde warme, goud-bronzen tinten in het dichte, doffe groen van den en pijnboom en scheerling, terwijl ze felle vlammen uit de oppervlakte der spiegelgladde plassen deed laaien. Opgetogen over die plotselinge lichtheid, hervatte de witte hengst galopperend zijn reis in de richting van den zonsondergang, waarbij zijn lange manen en staart — die nu droog waren — achter hem aan wapperden in den lichten middagbries die tusschen de heuvels blies. Zoo bleef hij het dal doordraven tot de zon onderging, en kwam toen in de snel dalende duisternis aan een kleine grasvlakte, waarachter een steile rots oprees.

(Wordt vervolgd).